

10^ο Εβδομαδιαίο Δελτίο για τις Οικονομικές Επιπτώσεις του Κορωνοϊού

Ευρωπαϊκές Εξελίξεις (22-29/05)

"Επομένως, βρισκόμαστε για ακόμα μία φορά αντιμέτωποι με τις ίδιες δύο επιλογές. Είτε θα προχωρήσουμε μόνοι, αφήνοντας πίσω χώρες, περιφέρειες και ανθρώπους, δεχόμενοι έτσι μια Ένωση εχόντων και μη εχόντων, είτε θα πορευθούμε μαζί. Θα κάνουμε αυτό το βήμα εμπρός."

Ursula von der Leyen, Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

"Εάν η Ευρώπη θέλει να έχει προοπτική, πρέπει να δείξει αλληλεγγύη και να αποδείξει ότι είναι ικανή να δράσει. Η Γερμανία έχει πρωταρχικό συμφέρον η Ευρώπη να σταθεί ξανά στα πόδια της."

Wolfgang Schäuble, Πρόεδρος του Γερμανικού Ομοσπονδιακού Κοινοβουλίου

"Αυτό που βρίσκουμε θετικό — όχι μόνο εγώ, αλλά η Ολλανδία, η Σουηδία και η Δανία — είναι ότι υπάρχει χρονικός περιορισμός και ότι το ταμείο θα είναι ένα έκτακτο μέτρο και όχι ένα πρώτο βήμα προς μία ένωση χρέους."

Sebastian Kurz, Καγκελάριος της Αυστρίας

- Η Επιτροπή ανακοίνωσε την πρότασή της για την χρηματοδότηση της ανάκαμψης. Το NextGeneration EU αναμένεται να διοχετεύσει στα κράτη-μέλη επιπλέον €750 δισ., εκ των οποίων €500 δισ. αφορούν χορηγήσεις και €250 δισ. δάνεια. Οι πόροι θα αποπληρωθούν από αυξημένα ίδια έσοδα της ΕΕ.
- Η Επιτροπή ενέκρινε μέτρα κρατικής στήριξης 5 κρατών μελών ύψους €13,8 δισ.

**Ευρωπαϊκή
Επιτροπή**

- Το Συμβούλιο συμφώνησε σε μέτρα ανακούφισης του τομέα των αερομεταφορών και των σιδηροδρόμων. Τα μέτρα περιλαμβάνουν χαλάρωση των κανονισμών που αφορούν τα δικαιώματα κυκλοφορίας, τις υπηρεσίες επίγειας εξυπηρέτησης και την ασφάλεια και τη διαλειτουργικότητα των σιδηροδρόμων.

Συμβούλιο της ΕΕ

Εθνικά Μέτρα (22-29/05)

Γαλλία: Ο Πρόεδρος ανακοίνωσε πλάνο κρατικής στήριξης ύψους €8 δισ. για την βιομηχανία παραγωγής αυτοκινήτων, το οποίο θα περιλαμβάνει κίνητρα για επιστροφή της παραγωγής στη Γαλλία.

Ελλάδα: Η Κυβέρνηση ανακοίνωσε πακέτο στήριξης του τομέα των αερομεταφορών ύψους €115 εκατ. το οποίο περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, φοροελαφρύνσεις και επιδότηση μισθολογικού κόστους.

Πολωνία: Η Κεντρική Τράπεζα μείωσε το βασικό επιτόκιο της από 0,5% σε 0,1%. Η μείωση από την έναρξη της κρίσης ανέρχεται σε 140 μβ.

Ιαπωνία: Η Κυβέρνηση ανακοίνωσε επιπλέον μέτρα τόνωσης της οικονομίας ύψους ¥117,1 τρισ., το οποίο περιλαμβάνει δημοσιονομικά μέτρα καθώς και ενίσχυσεις ρευστότητας.

ΗΒ: Ο Υπουργός Μεταφορών προανήγγειλε πακέτο στήριξης των δημοσίων συγκοινωνιών της χώρας, ύψους £283 εκατ.

Αυστραλία: Η Κυβέρνηση αναθεώρησε προς τα κάτω τον προϋπολογισμό του προγράμματος στήριξης απασχόλησης κατά 60 δισ. AUD εξαιτίας υπολογιστικού σφάλματος.

Ανάλυση μέτρων⁶ (16/03 – 29/05)

	ΕΕ	Γαλλία	Ιταλία	Γερμανία	Ολλανδία	Αυστρία	Δανία	Ισπανία	Ελλάδα	Πορτογαλία	Ιρλανδία
Α. Δημοσιονομικά Μέτρα¹	€65 δισ.	€110 δισ. ²	€52,5 δισ.	€156 δισ.	€20,1 δισ.	€12,2 δισ.	90,7 δισ. DKK	€31,2 δισ.	€24 δισ. ³	€1 δισ. ¹	≈ €7,3 δισ. ^{1,2}
Β. Μέτρα Νομισματικής Πολιτικής (Σύνολο)	€1,99 τρισ. ⁴	-	-	-	-	-	Επέκταση πιστωτικής διευκόλυνσης των τραπεζών	-	-	-	-
Γ. Δάνεια/ Δανειακές Εγγυήσεις	€305 δισ.	€337,9 δισ.	€530 δισ.	€819,7 δισ.	Τουλάχιστον €12,1 δισ.	€9 δισ.	70 δισ. DKK	€112,4 δισ.	Απροσδιόριστο	€3,8 δισ.	Τουλάχιστον €5 δισ.
Δ. Αναστολή Είσπραξης Φόρων	-	Απροσδιόριστο	€27,5 δισ.	€500 δισ.	€36 δισ.	Έως €10 δισ.	208 δισ. DKK	Τουλ. €14 δισ.	Απροσδιόριστο	€7,9 δισ.	Απροσδιόριστο
Ε. Μέτρα Στήριξης της Αγοράς Εργασίας⁵	SURE: Ταμείο παροχής δανείων στα κράτη-μέλη για προγράμματα στήριξης της απασχόλησης. Συνολικό ύψος: €100 δισ.	Κάλυψη μισθών κατά 70% για άτομα σε καθεστώς μερικής ανεργίας	Πάγωμα απολύσεων & χρονική επέκταση επιδόματος ανεργίας	Ενίσχυση του υπάρχοντος συστήματος στήριξης εισοδήματος των ανέργων	Στήριξη μισθολογικού κόστους έως 90% (επιχειρήσεις με τουλάχιστον 20% μείωση στα έσοδα)	Στήριξη μισθολογικού κόστους κλιμακωτά ανάλογα με το ύψος του μισθού έως 90% του χρόνου εργασίας	Στήριξη μισθολογικού κόστους έως 75% (επιχειρήσεις με τουλάχιστον 20% μείωση στα έσοδα)	Κάλυψη μισθών κατά 70% ⁶	Τα μέτρα περιλαμβάνουν συνέχιση της παροχής αποζημίωσης ειδικού σκοπού, ένα πλάνο ενίσχυσης απασχόλησης και επέκταση των επιδομάτων ανεργίας.	Στήριξη μισθολογικού κόστους έως 75% (επιχειρήσεις με τουλάχιστον 40% μείωση στα έσοδα)	Αύξηση επιδόματος ανεργίας και στήριξη μισθολογικού κόστους έως 70% (όριο €410/εβδομάδα)

¹ Το κόστος των μέτρων αυτών αναμένεται να είναι υψηλότερο καθώς έχουν ληφθεί μέτρα το κόστος των οποίων δεν είναι ακόμα γνωστό.

² Περιλαμβάνει μέτρα αναστολής φορολογικών υποχρεώσεων τα οποία δεν έχουν κοστολογηθεί ξεχωριστά.

³ Περιλαμβάνει μέτρα αναστολής φορολογικών υποχρεώσεων και δάνεια/δανειακές εγγυήσεις.

⁴ Συμπεριλαμβάνει το Pandemic Emergency Purchase Programme (PEPP), συνολικής αξίας €750 δισ., την αύξηση κατά €120 δισ. των αγορών στο πλαίσιο του Asset Purchase Programme (APP), την παροχή επιπρόσθετης ρευστότητας ύψους €1 τρισ. στον τραπεζικό τομέα μέσω του προγράμματος TLTRO III καθώς και την απελευθέρωση κεφαλαίων ύψους €120 δισ. λόγω χαλάρωσης των κανονισμών. Οι αριθμοί αυτοί αναφέρονται στη συνολική αξία τίτλων και τραπεζικής ρευστότητας που θα έχουν προστεθεί στο ισολογισμό της ΕΚΤ μετά το πέρας των αντίστοιχων προγραμμάτων. Για περισσότερες πληροφορίες για την εξέλιξη των αγορών τίτλων της ΕΚΤ, σας παραπέμπουμε στο διάγραμμα των Εβδομαδιαίων Καθαρών Αγορών Τίτλων.

⁵ Το κόστος τους – εφόσον εξειδικεύεται – συμπεριλαμβάνεται στο συνολικό δημοσιονομικό κόστος.

⁶ Κύρια πηγή: IMF Policy Tracker. Επιπλέον πηγές: OECD Country Policy Tracker & επίσημες ανακοινώσεις των κυβερνήσεων.

	ΗΠΑ	Καναδάς	Αυστραλία	ΗΒ	Ιαπωνία	Ρωσία	Ινδία	Βραζιλία
Α. Δημοσιονομικά μέτρα (Σύνολο)⁷	≈\$1,7 τρισ.	108,3 δισ. CAD	133,8 δισ. AUD	£120,1 δισ.	¥117,1 τρισ. ⁸	500 δισ. RUB	≈ 9,45 τρισ. INR	≈ 470 δισ. BRL
Β. Μέτρα Νομισματικής Πολιτικής (Σύνολο)	Απεριόριστο	Δεν εξειδικεύεται	Τουλάχιστον 90 δισ. AUD	Τουλάχιστον £645 δισ.	Απεριόριστο	Δεν εξειδικεύεται	Τουλάχιστον 3,7 τρισ. INR	≈ 1,2 τρισ. BRL
Β1. Αγορές Ομολόγων	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	Τουλάχιστον £645 δισ.	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	-
Β2. Ρευστότητα προς τράπεζες	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	Τουλάχιστον 90 δισ. AUD	Τουλάχιστον £190 δισ.	Δεν εξειδικεύεται	500 δισ. RUB	Τουλάχιστον 8 τρισ. INR	≈ 1,2 τρισ. BRL
Γ. Δάνεια/Δανειακές Εγγυήσεις	\$1,242 τρισ.	65 δισ. CAD	35 δισ. AUD	£330 δισ. ⁹	Τουλάχιστον ¥2,1 τρισ.	Δεν εξειδικεύεται	-	Τουλάχιστον 36 δισ. BRL
Δ. Αναστολή Είσπραξης Φόρων	\$561 δισ.	85 δισ. CAD	-	Τουλάχιστον £3,1 δισ.	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται
Ε. Μέτρα Στήριξης της Αγοράς Εργασίας¹⁰	\$250 δισ. (μέσω επιδομάτων ανεργίας)	Παροχή στήριξης 2000 CAD/μήνα σε άτομα με απώλεια εισοδήματος & στήριξη μισθολογικού κόστους κατά 75% για πληττόμενες επιχειρήσεις	Στήριξη μισθολογικού κόστους με παροχή ανά δύο εβδομάδες 1500 AUD/εργαζόμενο	Στήριξη μισθολογικού κόστους κατά 80%	-	Μείωση εργοδοτικών εισφορών για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις & αύξηση του επιδόματος ανεργίας	Αύξηση μισθού για εργάτες που έχουν ενταχθεί σε κρατικό πρόγραμμα απασχόλησης αγροτών	Παροχή βοήθηματος \$120 σε ανέργους και στους άτυπα απασχολούμενους

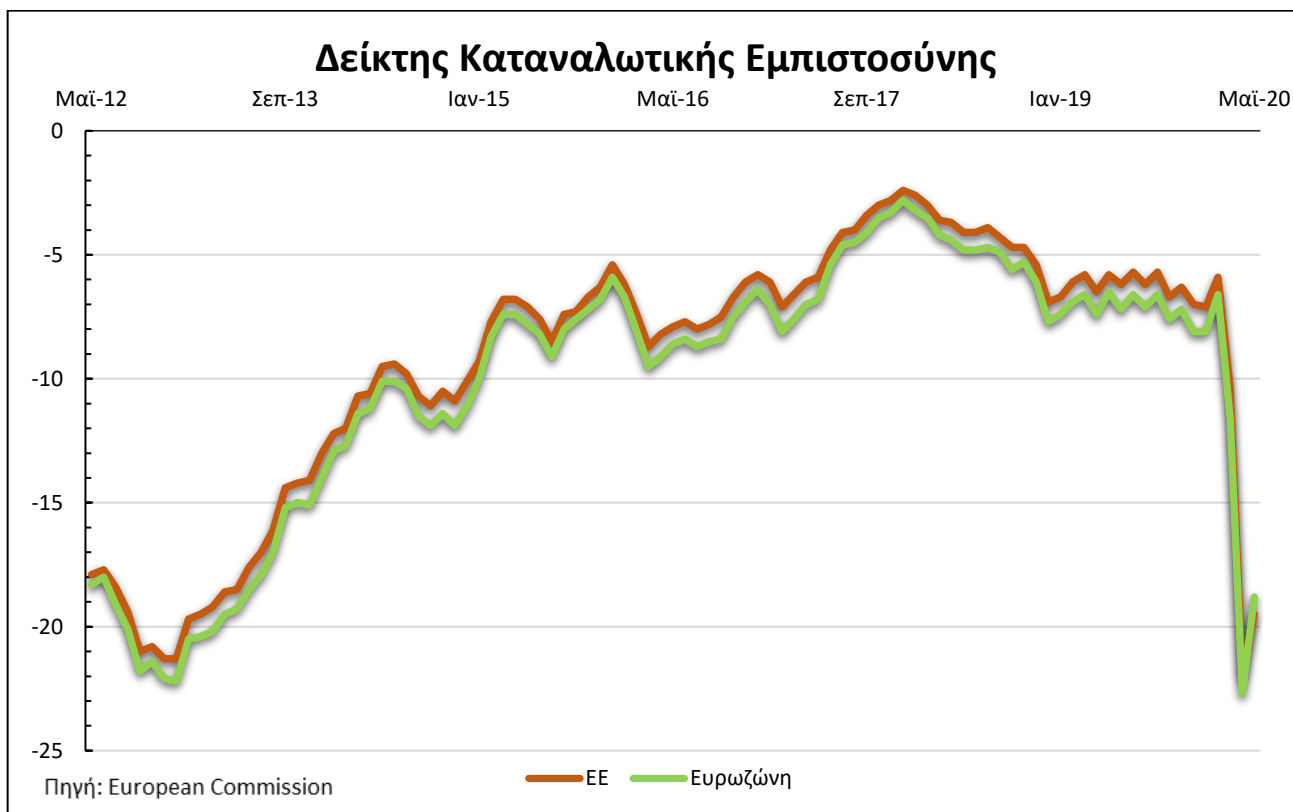
⁷ Δεν περιλαμβάνει τα μέτρα αναστολής εισπραξης φόρων και τα προγράμματα κρατικών εγγυήσεων/δανείων.

⁸ Καθώς δεν έχει εξειδικευθεί η κατανομή του συνολικού πακέτου, στο ποσό συμπεριλαμβάνεται το κόστος των μέτρων αναστολής εισπραξης φόρων και παροχής δανείων/δανειακών εγγυήσεων.

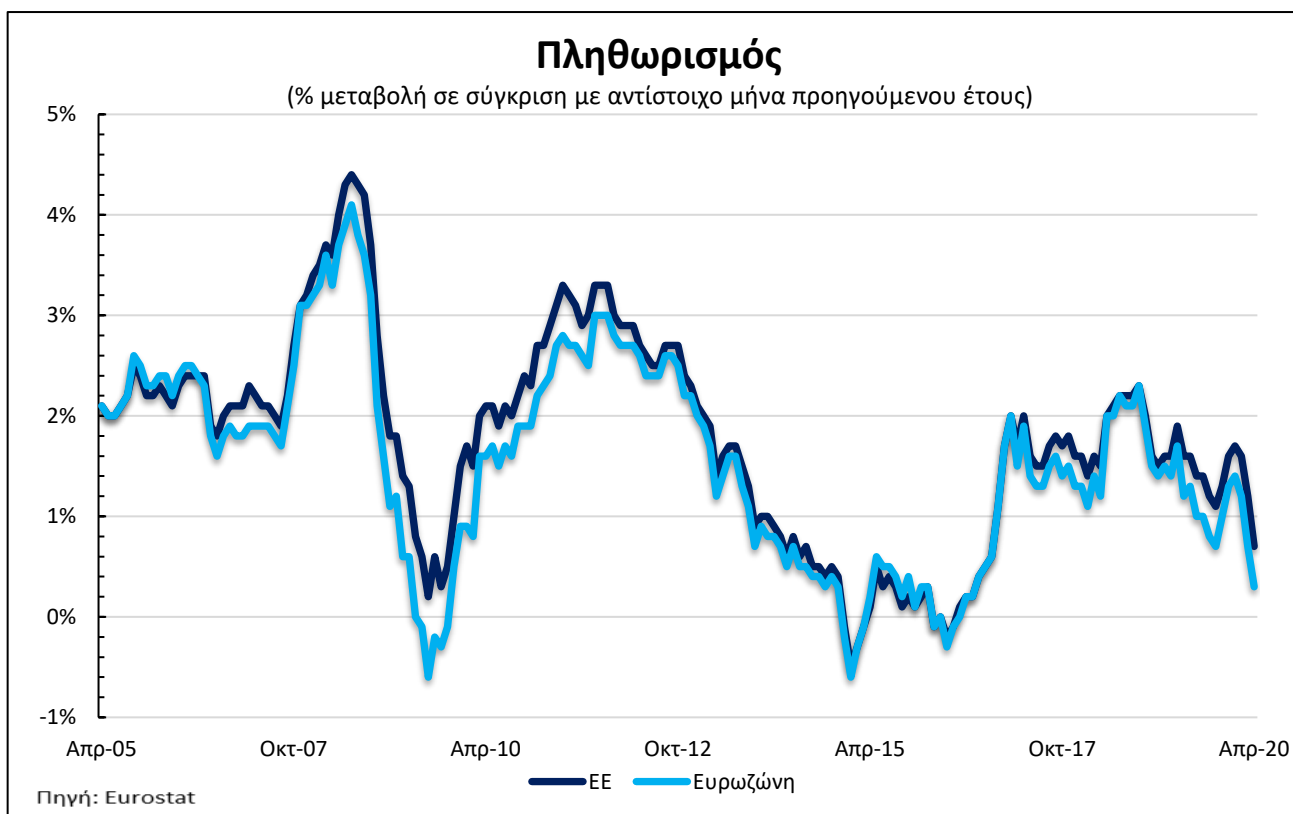
⁹ Από κοινού με την Τράπεζα της Αγγλίας

¹⁰ Το κόστος τους – εφόσον εξειδικεύεται – συμπεριλαμβάνεται στο συνολικό δημοσιονομικό κόστος.

Πρόσφατες Οικονομικές Εξελίξεις (25-28/05)

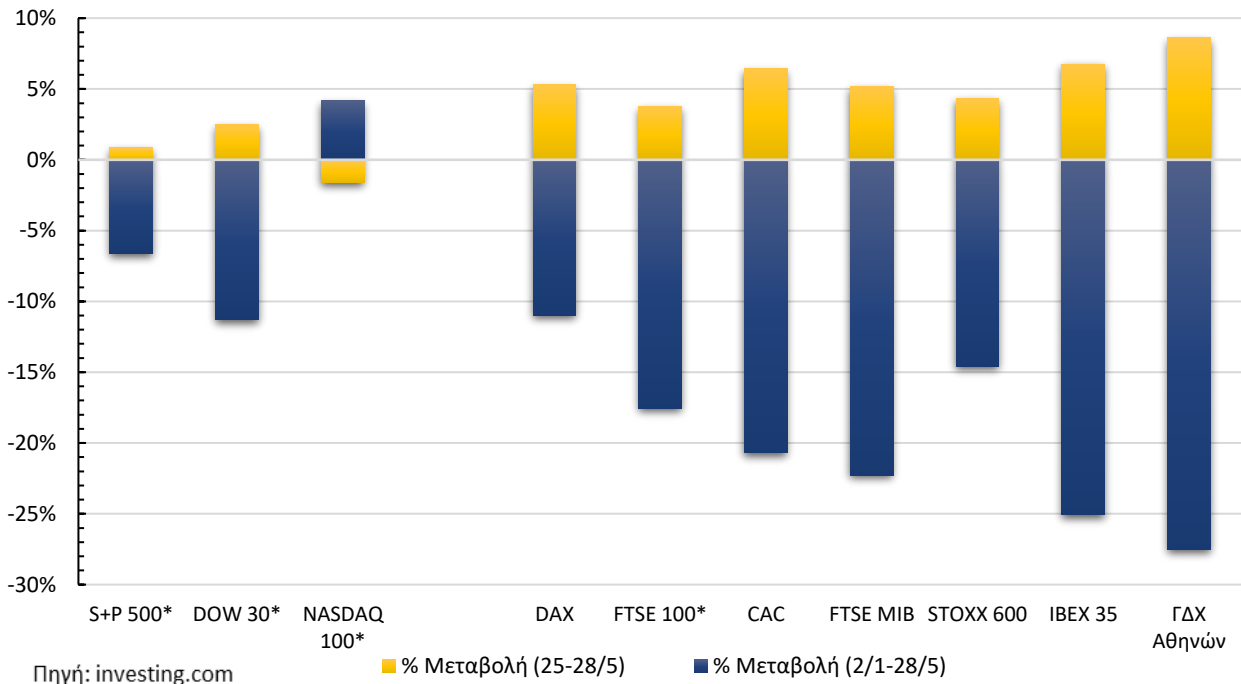

Άνοδος σημειώθηκε στον Δείκτη Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης τον Μάιο σύμφωνα με τα στοιχεία της [Ευρωπαϊκής Επιτροπής](#). Ο Δείκτης διαμορφώθηκε στις -19,5 μονάδες στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στις -18,8 μονάδες στην Ευρωζώνη σε σχέση με τις -22 και -22,7 μονάδες αντίστοιχα τον Απρίλιο.

Σε χαμηλά επίπεδα κινήθηκε ο πληθωρισμός τον Απρίλιο, σύμφωνα με τα τελικά στοιχεία της [Eurostat](#) (20/5). Ο πληθωρισμός διαμορφώθηκε στο 0,3% στην Ευρωζώνη και στο 0,7% στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

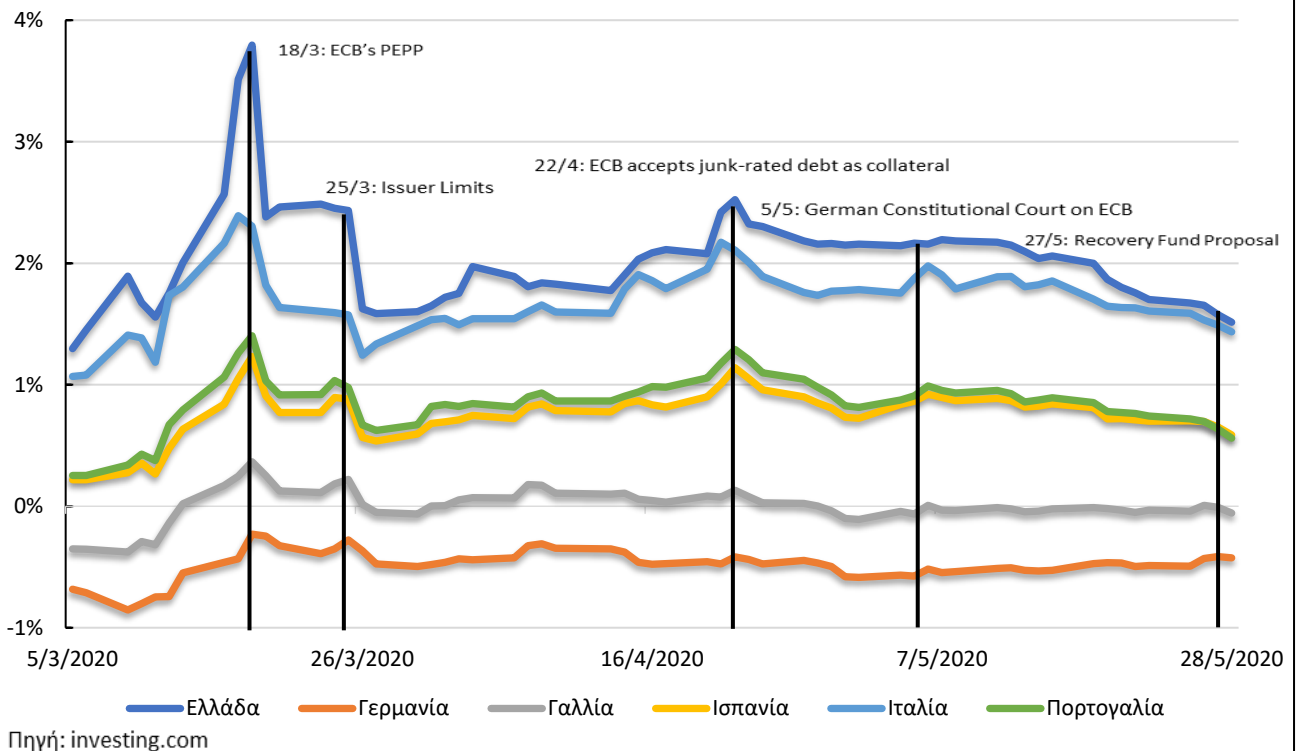
Αποδόσεις Χρηματιστηρίων

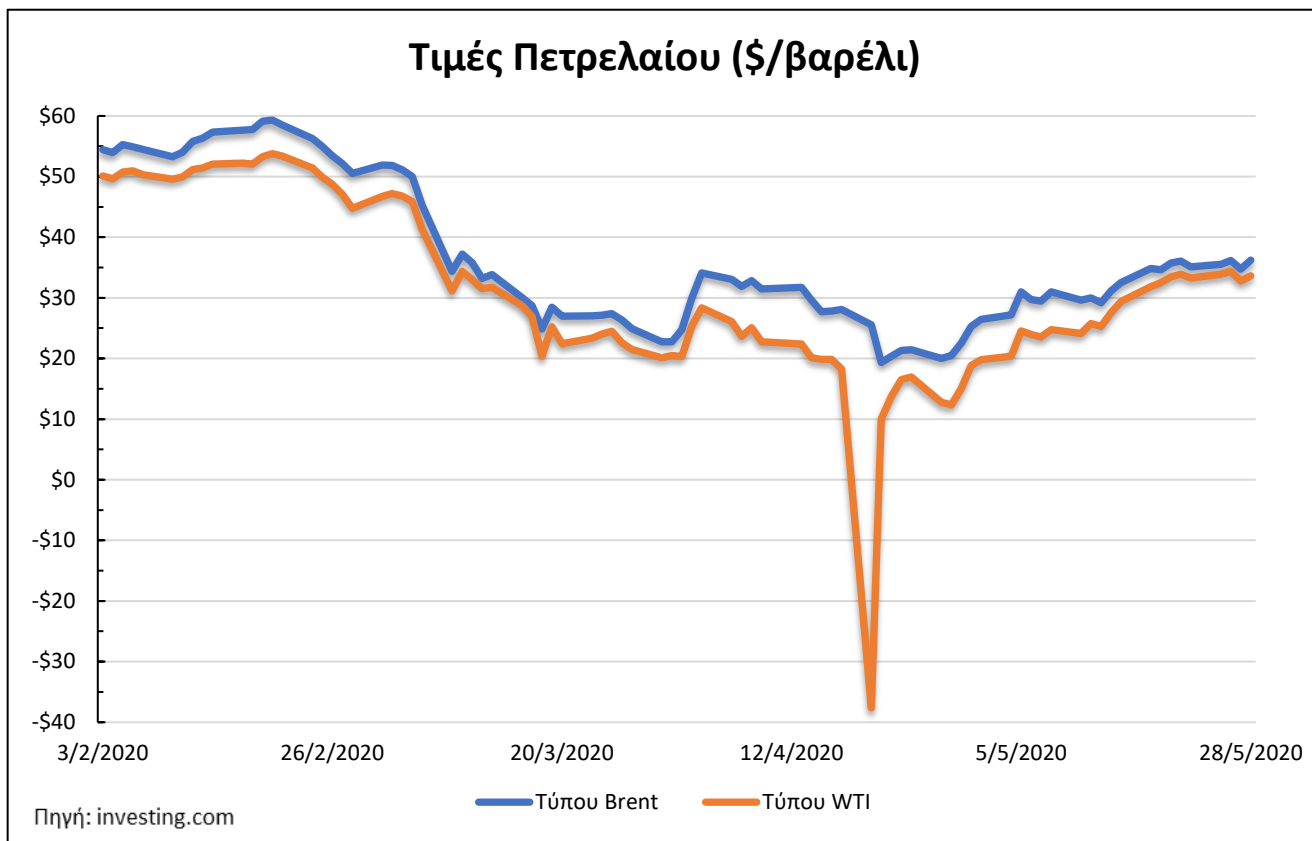
* Η μεταβολή αφορά το διάστημα 26-28/5.

Άνοδο παρουσίασαν οι περισσότεροι δείκτες στην Wall Street παρά την πολιτική ένταση που επικρατεί μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας. Τα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια σημείωσαν ισχυρά κέρδη, καθώς το σχέδιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για Ταμείο Ανάκαμψης 750 δισ. ευρώ δίνει αισιόδοξα μηνύματα για οικονομική ανάκαμψη.

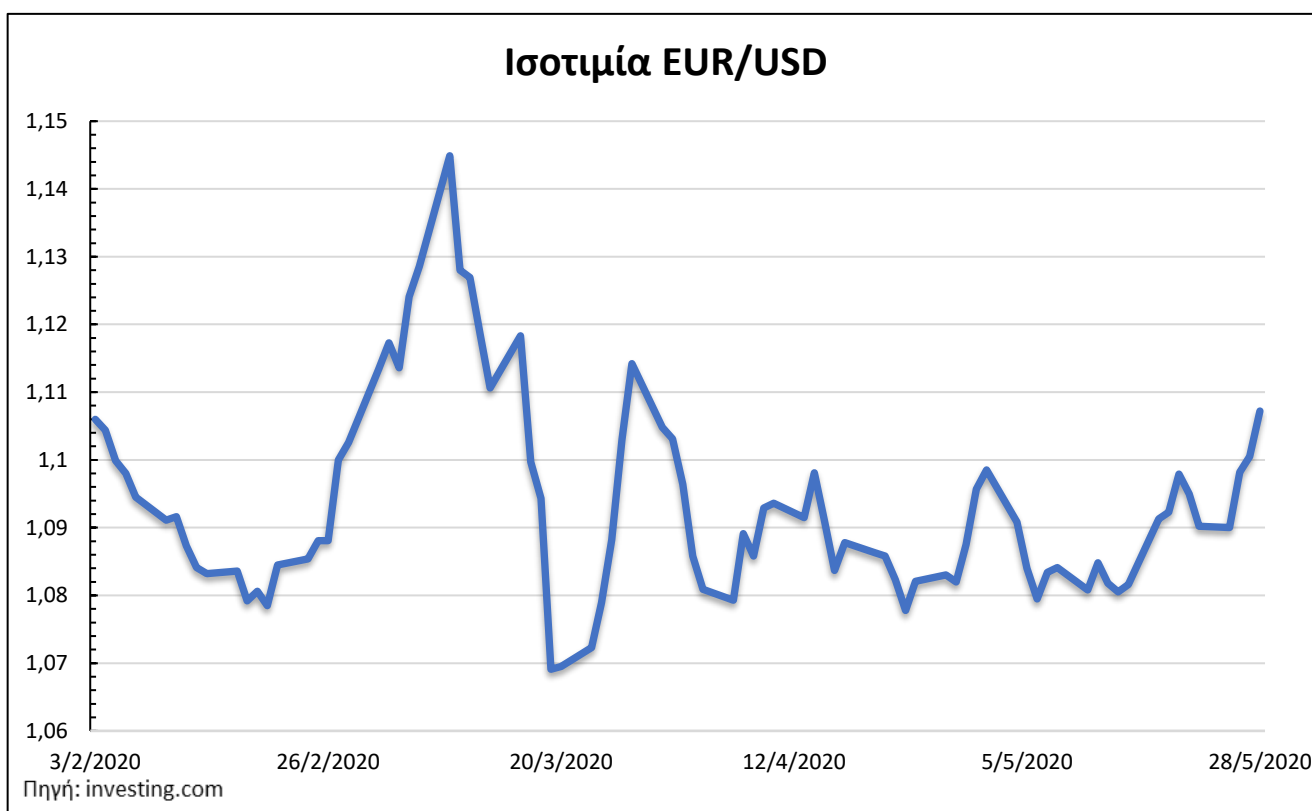
Αποδόσεις 10ετών Κρατικών Ομολόγων

Θετικά αντέδρασαν οι αγορές στην εξαγγελία της Επιτροπής (27/5) για δημιουργία Ταμείου Ανάκαμψης €750 δισ., με τις αποδόσεις των ομολόγων των περισσότερων χωρών να εμφανίζουν αποκλιμάκωση. Εξάιρεση αποτελεί η απόδοση του γερμανικού ομολόγου που επηρεάστηκε από την πρόβλεψη του [Ινστιτούτου Ifo](#) για ύφεση 6,6% το 2020 στη γερμανική οικονομία.

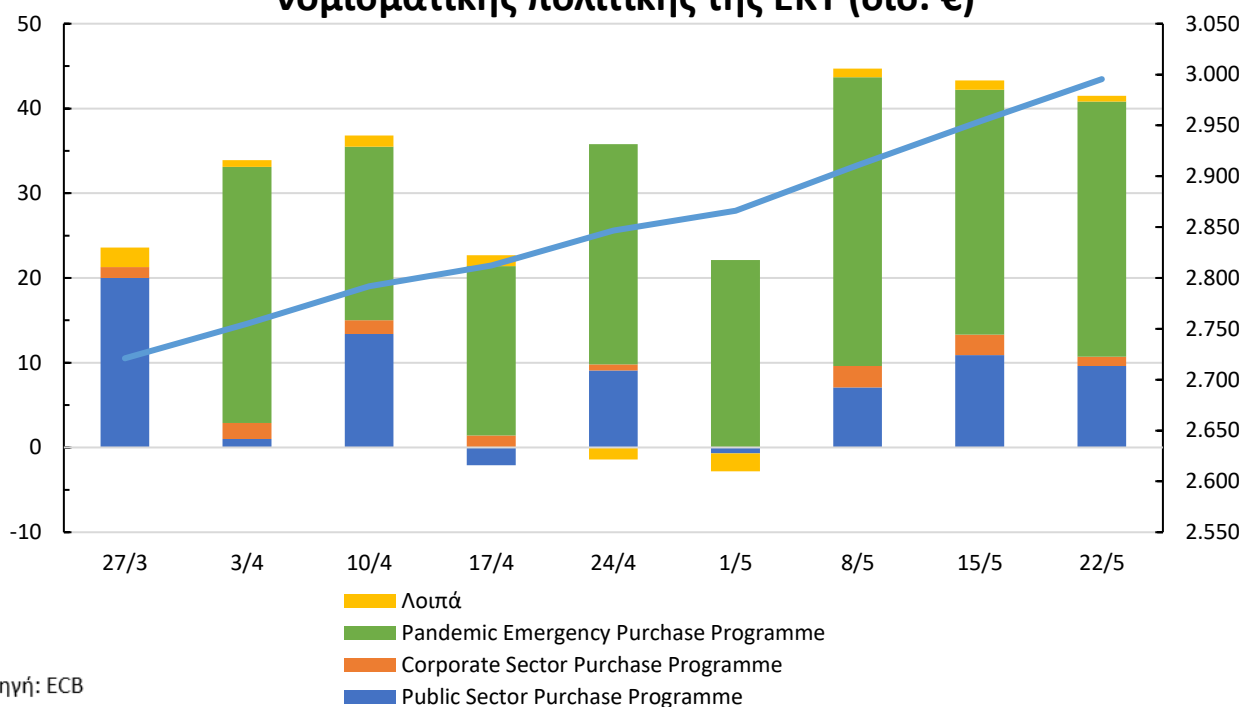

Άνοδο εμφανίζουν οι τιμές του πετρελαίου με το Brent να διαμορφώνεται στα 36,24 \$/βαρέλι και το WTI στα 33,64 \$/βαρέλι.

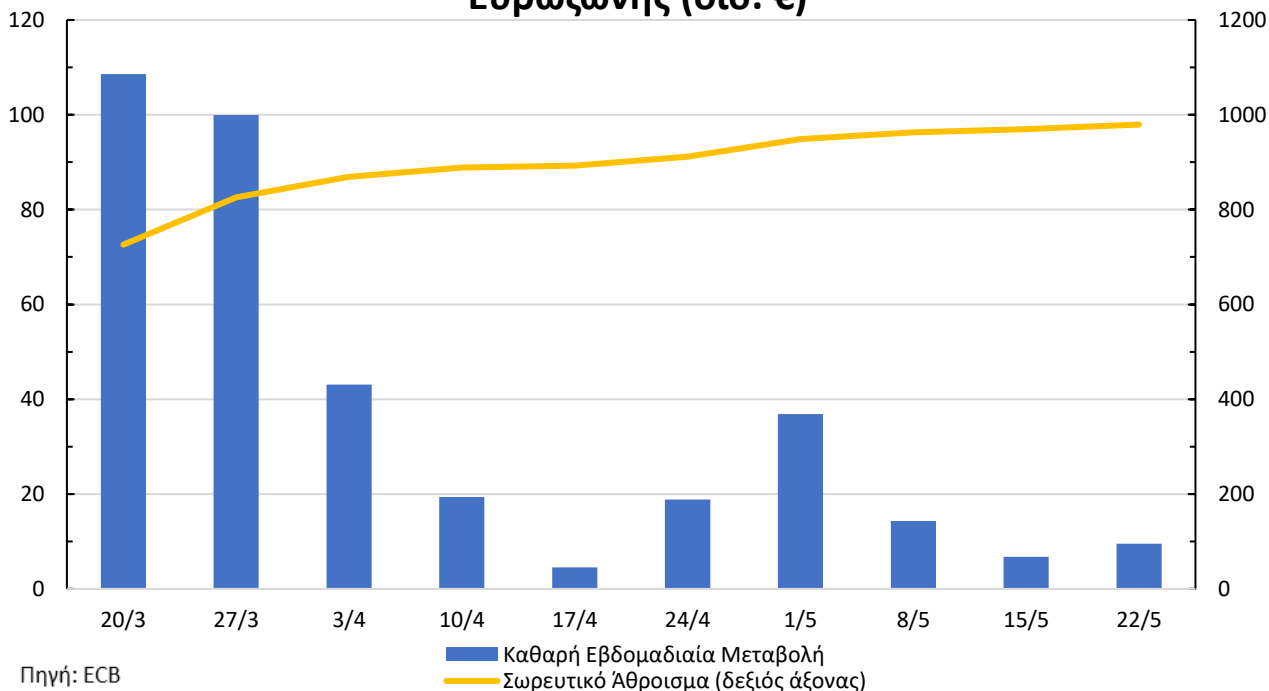
Στην αγορά συναλλάγματος, ανοδικά κινείται το ευρώ με τη συναλλαγματική ισοτιμία να διαμορφώνεται στα 1,1072 \$/€.

Εβδομαδιαίες αγορές τίτλων στο πλαίσιο της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ (δισ. €)

Στις 18/3, η ΕΚΤ ανακοίνωσε νέο πρόγραμμα αγοράς κρατικών και εταιρικών τίτλων (PEPP) συνολικού ύψους €750 δισ. Παράλληλα, συνεχίζονται οι αγορές κρατικών και εταιρικών ομολόγων στο πλαίσιο του APP το οποίο είναι σε ισχύ από τον Οκτώβριο του 2014 και ενισχύθηκε στις 12/3 με επιπλέον €120 δισ. αγορών. Οι μπάρες αντιπροσωπεύουν τις εβδομαδιαίες αγορές τίτλων ανά πρόγραμμα, ενώ η γραμμή την εξέλιξη της αθροιστικής αξίας των τίτλων που διακρατώνται από την ΕΚΤ στο πλαίσιο όλων των παρελθόντων και παρόντων προγραμμάτων αγοράς τίτλων.

Δανεισμός της ΕΚΤ προς πιστωτικά ιδρύματα της Ευρωζώνης (δισ. €)

Στις 12 Μαρτίου 2020, η ΕΚΤ [ανακοίνωσε](#) τη χαλάρωση των όρων παροχής δανεισμού προς τράπεζες μέσω του προγράμματος TLTRO III. Μεταξύ άλλων, ανακοινώθηκε μελλοντική μείωση των επιτοκίων δανεισμού του προγράμματος καθώς και η άμεση αύξηση του ανώτατου ορίου δανεισμού ανά πιστωτικό ίδρυμα. Στην ίδια κατεύθυνση, [ανακοινώθηκε](#) στις 7 Απριλίου 2020 χαλάρωση των όρων αποδοχής απαιτήσεων ως εγγυήσεις δανεισμού.

Διαβάσαμε

Μελέτες, αναλύσεις, προβλέψεις για τις οικονομικές διαστάσεις της πανδημίας

Η νέα δοκιμασία που επιβάλλει η πανδημία στην Ευρώπη έρχεται μαζί με μια νέα ευκαιρία, σύμφωνα με [το άρθρο των Agnès Bénassy-Quéré και Beatrice Weder di Mauro στο VoxEU](#). Σε πρώτη φάση, η βασική προτεραιότητα των κυβερνήσεων ήταν η αποφυγή περιττών δεινών, η διάσωση των επιχειρήσεων και των θέσεων εργασίας, στη λογική του ‘act fast and do whatever it takes.’ Στη δεύτερη φάση του ανοίγματος της οικονομίας, η ζήτηση εξακολουθεί να είναι χαμηλή και μερικές από τις πιο μακροπρόθεσμες ζημιές αυτής της κρίσης αρχίζουν να γίνονται ορατές. Η διαχείριση αυτής της φάσης θα πρέπει να εστιάζει στην εξυγίανση των εταιρικών ισολογισμών και την αποφυγή του υπερβολικού χρέους, των αντικινήτρων στις επενδύσεις και των μαζικών πτωχεύσεων. Η πανδημία μπορεί να έχει μακροχρόνιο αντίκτυπο στην κατανομή της ζήτησης μεταξύ κατανάλωσης και επενδύσεων. Στο βαθμό που οι συλλογικές προτιμήσεις έχουν μετατοπιστεί υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος και της υγείας, το νέο καθεστώς ανάπτυξης θα βασιστεί σε περισσότερες δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις και χαμηλότερη κατανάλωση – **μια διαρθρωτική αλλαγή, που θα μπορούσε να αποτελέσει μια απροσδόκητη ευκαιρία.**

Οι πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας εξετάζονται σε [κοινή δημοσίευση των Belz et al, προϊόν συνεργασίας των Centre for European Policy Studies και Brookings Institute](#). Στους ρόλους της ως κύριου επόπτη των τραπεζών της ευρωζώνης και δανειστή έσχατης ανάγκης, **η ΕΚΤ έχει αναλάβει ενέργειες για να αυξήσει τις δανειοδοτικές δυνατότητες των τραπεζών και να υποστηρίξει τις αγορές κεφαλαίου** μέσω της προσωρινής χαλάρωσης των κεφαλαιακών απαιτήσεων, των απαιτήσεων για ενέχυρα, της στήριξης χρηματοδότησης τραπεζών και χρηματαγορών και των γραμμών ανταλλαγής συναλλάγματος (international swap lines). Τι άλλο μπορεί να κάνει η ΕΚΤ; Τα επιτόκια είναι πιθανότατα ήδη πολύ αρνητικά εντείνοντας τις ανησυχίες για αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομία. Η πρόσφατη απόφαση του Γερμανικού Συνταγματικού Δικαστηρίου μείωσε το περιθώριο ελιγμών της ΕΚΤ όσον αφορά την αγορά κρατικών ομολόγων, αλλά η ΕΚΤ θα μπορούσε να αγοράσει περισσότερα περιουσιακά στοιχεία του ιδιωτικού τομέα, όπου έχει μεγαλύτερη ευελιξία σε σχέση με την αγορά χρέους εθνικών κυβερνήσεων, ενώ θα μπορούσε να αγοράσει ακόμη και μετοχές. Εάν μια χώρα όπως η Ιταλία χάσει την πρόσβαση στις παγκόσμιες αγορές ομολόγων, υπάρχει ακόμη ένα εργαλείο, οι οριστικές νομισματικές συναλλαγές (OMT), αλλά η ΕΚΤ δεν μπορεί να το χρησιμοποιήσει μονομερώς: η χώρα πρέπει πρώτα να καταλήξει σε συμφωνία να δανειστεί από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας.

[Σε άρθρο της στο Project Syndicate, η Lucrezia Reichlin](#) αναγνωρίζει τη σημασία της γαλλογερμανικής συμφωνίας, αμφισβητώντας, ωστόσο, τον χαρακτηρισμό της ως ιστορικής. Το πακέτο των €500 δισ. ξεπερνά μια σειρά από κόκκινες γραμμές, από την αμοιβαιοποίηση του κινδύνου έως τα οφέλη των επιχορηγήσεων. **Δεν συνιστά δημοσιονομική ολοκλήρωση, όμως είναι ένα βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση.** Οι αναθεωρήσεις των Συνθηκών θα είναι απαραίτητες για τον επιτυχή νομισματικό και δημοσιονομικό συντονισμό και την διατήρηση της ανεξαρτησίας της ΕΚΤ. Ωστόσο, η πολιτική βούληση για το βήμα αυτό δεν φαίνεται να υφίσταται αυτήν τη στιγμή.

Ένα ταμείο που θα επενδύει στο μετοχικό κεφάλαιο επιχειρήσεων ως πανευρωπαϊκή λύση εναντίων των εταιρειών-ζόμπι προτείνουν οι [Anderson, Tagliapietra and Wolff του Bruegel](#).

Πιστεύουν πως η ενδεχόμενη υποστήριξη πρέπει να βασιστεί σε τέσσερις αρχές. Πρώτον, μόνο οικονομικά βιώσιμες εταιρείες θα πρέπει να λαμβάνουν υποστήριξη, με κριτήριο τόσο την ήδη υπάρχουσα πορεία τους, αλλά και τις μελλοντικές προοπτικές τους. Δεύτερον, η κρατική στήριξη δεν πρέπει να υπονομεύει τον ανταγωνισμό μεταξύ επιχειρήσεων στην ενιαία αγορά της ΕΕ. Τρίτον, οι κρατικές παρεμβάσεις πρέπει να υποστηρίζουν ευρύτερους κοινωνικούς στόχους, όπως η πράσινη ανάπτυξη και η κοινωνική συνοχή. Τέταρτον, οι φορολογούμενοι πρέπει να λάβουν το μερίδιό τους από τα οφέλη των επενδύσεων αυτών, οι οποίες πρέπει να θεωρηθούν παραγωγικές δημόσιες επενδύσεις και όχι δαπανηρές διασώσεις.

Είναι πλέον καιρός για επιλεκτική διαγραφή χρεών, [υποστηρίζει ο William H. Buiter στο Project Syndicate](#).

Η κρίση του κορωνοϊού θα οδηγήσει σε αύξηση των επιπέδων χρέους, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο τομέα. Ενώ οι προηγμένες οικονομίες έχουν τα εργαλεία για να διαχειριστούν την εκτίναξη του χρέους, οι αναπτυσσόμενες οικονομίες θα βρεθούν σε δυσμενή κατάσταση. Τον Απρίλιο, η Παγκόσμια Τράπεζα, το ΔΝΤ και το G20 ενέκριναν μέτρα ελάφρυνσης χρέους για τα κράτη του αναπτυσσόμενου κόσμου. Ωστόσο, τα μέτρα δεν επαρκούν. **Τα κράτη του ανεπτυγμένου κόσμο πρέπει να λάβουν αποφάσεις για έγκριση επιδοτήσεων και διαγραφή χρεών.**

Μπορεί οι νέοι να είναι σχετικά πιο ανθεκτικοί στον κορωνοϊό, ωστόσο δεν φαίνεται πως μπορούν να αποφύγουν τις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις που φέρνει η πανδημία. [Οι Massimiliano Mascherini and Eszter Sandor σημειώνουν στο Social Europe](#) πως οι νέοι συνήθως απασχολούνται

σε τομείς όπως το λιανικό εμπόριο, η εστίαση και ο τουρισμός. Ως εκ τούτου, σε μελέτη της Eurofound, **οι νέοι ανά την Ευρώπη δήλωσαν απαισιόδοξοι για το επαγγελματικό και οικονομικό τους μέλλον.** Παράλληλα όμως, οι νέοι δήλωσαν ότι εμπιστεύονται την ΕΕ περισσότερο από τις εθνικές τους κυβερνήσεις. Τόσο η ΕΕ όσο και οι κυβερνήσεις των κρατών-μελών οφείλουν να προστατέψουν την αυξανόμενη εμπιστοσύνη των νέων απέναντι στους θεσμούς, υιοθετώντας πολιτικές που θα αποτρέψουν ένα ακόμα κύμα ανεργίας των νέων.

Η ιδέα ότι οι κυβερνήσεις πρέπει να προχωρούν σε ιδιωτικοποιήσεις και αναθέσεις δημοσίων έργων στον ιδιωτικό τομέα έχει κυριαρχήσει σε πολλές χώρες. Ως αποτέλεσμα όμως, τα κράτη αυτά έχουν σήμερα λιγότερα εργαλεία για να ανταποκριθούν στην κρίση του Covid-19, σύμφωνα με άρθρο των [Mariana Mazzucato and Giulio Quaggiotto στο Social Europe](#). **Από την άλλη, οι κυβερνήσεις που έχουν επενδύσει στην ενίσχυση του δημοσίου τομέα έχουν παρουσιάσει σημαντικές επιτυχίες.**

Αυτό αναδεικνύεται από τη σύγκριση ανάμεσα σε ΗΠΑ και Ηνωμένο Βασίλειο από τη μία πλευρά, και Βιετνάμ, Νότια Κορέα και Νέα Ζηλανδία από την άλλη. Συνεπώς οι κυβερνήσεις που έχουν παραχωρήσει μέρος των λειτουργιών τους στον ιδιωτικό τομέα θα πρέπει να αναθεωρήσουν ορισμένες αποφάσεις, κυρίως όσον αφορά τα πνευματικά δικαιώματα, τις δημόσιες επενδύσεις και την προσέγγισή τους στην έρευνα και την ανάπτυξη.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει πραγματοποιήσει τη φιλόδοξη δέσμευση να μετατρέψει την Ευρώπη στην πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρο, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι η **μετάβαση σε αυτό το νέο μοντέλο πράσινης ανάπτυξης είναι δίκαιη για όλους τους πολίτες και όλες τις περιοχές της ΕΕ**. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή δημοσίευσε την πρότασή της για έναν [Μηχανισμό Δίκαιης Μετάβασης \(Just Transition Mechanism\)](#) με σκοπό να παρέχει υποστήριξη σε περιοχές που αντιμετωπίζουν σοβαρές κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις που σχετίζονται με τη μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα. [Οι Cameron et al. του Bruegel](#) εντοπίζουν τα τέσσερα βασικά χαρακτηριστικά μιας δίκαιης μετάβασης: α) πρέπει να προσαρμόζεται στις τοπικές ιδιαιτερότητες, β) να περιλαμβάνει στοχευμένες πολιτικές πρόνοιας και εργασίας, γ) να εντάσσεται σε μια μακροπρόθεσμη στρατηγική για την απαλλαγή από τον άνθρακα και την ανάπτυξη των τοπικών οικονομιών και δ) να επιτρέπει τακτικές αξιολογήσεις και τροποποιήσεις.

Στις περιοχές που βασίζουν την οικονομική τους δραστηριότητα στον λιγνίτη, τον άνθρακα και την τύρφη, ο Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης μπορεί να έχει θεαματικό αποτέλεσμα, σύμφωνα με [έρευνα των Egenhofer et al. του Center for European Policy Studies](#). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χρειάζεται μια περιφερειακή προσέγγιση και οι ευκαιρίες που προσφέρει το InvestEU θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν.

Στην παρούσα φάση, τα χρήματα των φορολογούμενων χρησιμοποιούνται για τη στήριξη γεωργικών πρακτικών, οι οποίες δεν είναι ανταγωνιστικές ή οικονομικά βιώσιμες για τους παραγωγούς ή την κοινωνία, σύμφωνα με [την Annika Hedberg του European Policy Centre](#). Η [στρατηγική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 'Farm to Fork'](#) είναι μια πολυαναμενόμενη προσπάθεια, μαζί με τη νέα της πρόταση για δαπάνες άνω των €348 δισ. για τη γεωργία στο πλαίσιο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2021-2027 και την πρόταση για την παροχή επιπλέον €15 δισ. ευρώ για αγρότες και αγροτικές περιοχές στο πλαίσιο του Next Generation EU. Μια πράσινη προσέγγιση στη γεωργία έχει μεγάλη σημασία στο πλαίσιο της πανδημίας, καθώς δεν έχει δοθεί η δέουσα προσοχή στη σημασία ενός υγιούς πληθυσμού ως μια πρώτη άμυνα έναντι του ιού. **Στην ΕΕ, η ατμοσφαιρική ρύπανση που οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στις γεωργικές εκπομπές, προκαλεί 400.000 έως 790.000 πρόωρους θανάτους**, καθιστώντας τον πληθυσμό ιδιαίτερα ευάλωτο στον κορωνοϊό.

[Σε ένα πρόσφατο Policy Update, ερευνητές του European Policy Centre \(Sundberg Diez et al.\)](#) εξέτασαν τις επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 στη μετανάστευση, την κινητικότητα και το άσυλο στην Ευρώπη. Τονίζουν, μεταξύ άλλων, ότι **η πανδημία έχει ρίξει φως στην εξάρτηση των οικονομιών της ΕΕ από τους μετανάστες, Ευρωπαίους ή μη**, ειδικά στους κρίσιμους τομείς της γεωργίας, της οικιακής εργασίας και της υγειονομικής περίθαλψης. Αυτοί οι τομείς αντιμετωπίζουν σημαντικές ελλείψεις εργατικού δυναμικού: η πανδημία έθεσε υπό πίεση τα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης, ενώ οι περιορισμοί στα ταξίδια εμπόδισαν τη μετακίνηση εκατοντάδων χιλιάδων εποχιακών εργαζομένων στη γεωργία. Σε αυτό το πλαίσιο, έχουν αυξηθεί οι εκκλήσεις για ρύθμιση του καθεστώτος των μεταναστών που ήδη βρίσκονται στην ΕΕ ώστε να εργαστούν με ασφάλεια, καθώς και για τη διευκόλυνση στις διαδικασίες πρόσληψης εργαζομένων από το εξωτερικό.

Η κρίση του κορωνοϊού ήταν η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι στις σχέσεις ΕΕ – Κίνας. [Ο Mark Leonard γράφει στο Project Syndicate](#) πως η Ευρώπη πρέπει να προστατευθεί από τα καπρίτσια των αναξιοπίστων Μεγάλων Δυνάμεων, αναφερόμενος τόσο στην Κίνα όσο και στις ΗΠΑ. Τρεις παράγοντες έχουν συμβάλει στην αναθεώρηση της Ευρωπαϊκής στρατηγικής σκέψης. Πρώτον, η αυξανόμενη επιθετικότητα της Κίνας και η στροφή της σε όλο και περισσότερο αυταρχικές πολιτικές. Δεύτερον, οι επιθέσεις των ΗΠΑ έναντι της Ευρώπης με τη μορφή δασμών και κυρώσεων. Τρίτον, η εργαλειοποίηση της κρίσης εκ μέρους της Κίνας για τη βελτίωση της εικόνας της και την προώθηση των οικονομικών και πολιτικών της συμφερόντων. Συνεπώς, μάλλον **ήρθε η ώρα που θα δούμε την ΕΕ να επιδιώκει ενεργά τη διαφοροποίηση των εφοδιαστικών της αλυσίδων.**

Η κινεζική κυβέρνηση παρουσίασε ένα τεράστιο πακέτο τόνωσης αξίας τουλάχιστον 4,5% του ΑΕΠ στις 22 Μαΐου, αφού η Κίνα γνώρισε μια άνευ προηγουμένου μείωση στο ΑΕΠ της κατά το πρώτο τρίμηνο του χρόνου (6,8%). Αντί να βασιστεί στην πιστωτική επέκταση όπως έκανε κατά τη διάρκεια της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης το 2008–10, **η Κίνα αξιοποιεί τη δημοσιονομική της πολιτική για να αναζωογονήσει την οικονομία της.** Σύμφωνα με τους [Tianlei Huang and Nicholas Lardy του Peterson Institute for International Economics](#), αυτά είναι καλά νέα για τη χρηματοπιστωτική της σταθερότητα, αν και μπορεί να είναι ακόμη πολύ νωρίς για να αξιολογήσουμε την επιτυχία της νέας προσέγγισης. Η απουσία αναπτυξιακού στόχου σημαίνει ότι οι έμφαση θα δοθεί στη σταθεροποίηση της απασχόλησης και στη διασφάλιση του βιοτικού επιπέδου των ανθρώπων παρά στην επίτευξη της ανάπτυξης. Ο προηγούμενος στόχος της Κίνας να διπλασιάσει το μέγεθος της οικονομίας της έως το τέλος του 2020, από το επίπεδο του 2010, αναπόφευκτα θα αναβληθεί.

Η προοπτική μιας ανοιχτής συμμαχίας για το ψηφιακό εμπόριο εξετάζεται από τον [Sam duPont σε ανάλυσή του στο Centre for Strategic & International Studies](#). Ο αναδυόμενος ανταγωνισμός μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και της Κίνας αφορά τη σύγκρουση δύο διαφορετικών οικονομικών συστημάτων και δύο πολύ διαφορετικών πολιτικών ιδεολογιών. Με κοινές δημοκρατικές αξίες και σταθερό προσανατολισμό στην οικονομία της αγοράς, οι ΗΠΑ και η Ευρώπη πρέπει να συμφωνήσουν σε κανόνες που προωθούν μια ανοιχτή παγκόσμια ψηφιακή οικονομία. Μια κοινή προσέγγιση θα παρουσίαζε μια εναλλακτική δημοκρατική λύση στη στρατηγική της Κίνας και ένα σαφές μοντέλο για τις υπόλοιπες κυβερνήσεις που σταθμίζουν τις επιλογές τους.

Οι ειδικοί του ΕΛΙΑΜΕΠ γράφουν

«Η γερμανική κυβέρνηση συνειδητοποιεί ίσως ότι η παρούσα κρίση διευρύνει το χάσμα Βορρά - Νότου (που είχε ήδη ανοίξει κατά την προηγούμενη εικοσαετία) σε τέτοιο βαθμό, που θα είναι αδύνατο να ανασχεθεί η περαιτέρω απόκλιση χωρίς επιπλέον κοινές ευρωπαϊκές παρεμβάσεις. Σε μια περίοδο σταδιακής αποπαγκοσμιοποίησης, με τη σαφή ανάδυση τριών ολοένα πιο ανταγωνιστικών οικονομικών μπλοκ (ΗΠΑ, Κίνα, Ευρώπη), η Γερμανία, ως κατεξοχήν εξαγωγική μηχανή της Ευρώπης, αντιλαμβάνεται την ανάγκη να επενδύσει στην οικονομική θωράκιση της Ε.Ε. Ευτυχώς παραμένει στα πράγματα μια γενιά Γερμανών ηγετών δεσμευμένη στην Ευρώπη ως συγκροτησιακό στοιχείο της μεταπολεμικής γερμανικής δημοκρατικής ταυτότητας. (...) Πιθανώς, η στιγμή που η Ευρώπη ανακαλύπτει τον Χάμιλτον συμπίπτει με τη στιγμή που η Γερμανία συναντάται με τη Γαλλία σε μια γεωπολιτική αντίληψη της σημασίας της ευρωπαϊκής ενότητας. Σε έναν κόσμο σταθερής αποδόμησης διεθνών πολυμερών θεσμών, οργανισμών και συμφωνιών, η Ε.Ε. θα καταλήξει ετερόνομη, έρμαιο του οξυνόμενου ανταγωνισμού ΗΠΑ - Κίνας, εάν δεν χαλυβδώσει την εσωτερική της ενότητα, εάν δεν προστατεύσει τη συνοχή του κοινού νομίσματός της και της ενιαίας αγοράς.»

Γιώργος Παγουλάτος, Γενικός Διευθυντής, ΕΛΙΑΜΕΠ, kathimerini.gr, 24.05.20

«Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για ένα ταμείο οικονομικής ανάκαμψης, ύψους €750 δισ., προκάλεσε ευφορία τόσο σε ένα μεγάλο τμήμα της ευρωπαϊκής πολιτικής σκηνής, όσο και στις ευρωπαϊκές αγορές, καθώς διαμορφώνει ένα πλαίσιο ουσιαστικής βοήθειας για τις οικονομίες που έχουν πληγεί σφοδρά από την πανδημία [...] Οι διαπραγματεύσεις που θα ακολουθήσουν μέχρι την τελική υιοθέτηση του σχεδίου αναμένονται ιδιαίτερα δύσκολες και ορισμένες από τις πτυχές του ενδέχεται να μην «επιβιώσουν» στο τελικό κείμενο. Ωστόσο, υπάρχει κάτι διαφορετικό αυτή τη φορά, το οποίο δίνει ελπίδα στους υποστηρικτές του· η μεταβολή της στάσης της Γερμανίας, η οποία μπορεί να αποτελέσει τον καταλύτη για την επίτευξη μιας ιστορικής συμφωνίας.»

Δημήτρης Κατσιάκας, Επικεφαλής του Παρατηρητηρίου για την Ελληνική & Ευρωπαϊκή Οικονομία, ΕΛΙΑΜΕΠ, tanea.gr, 29.05.20

«Η κοινή ανακοίνωση Μέρκελ - Μακρόν την εβδομάδα που μας πέρασε, για ένα ταμείο ανάκαμψης ύψους 500 δισ ευρώ, αποτελεί το επιστέγασμα μιας σειράς πρόσφατων κοινών πρωτοβουλιών και φαίνεται να αναβιώνει τον κεντρικό άξονα συνεργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι προτάσεις αυτές αναδεικνύουν τη σημασία της επαναλειτουργίας του γαλλογερμανικού άξονα. Η προσαρμοστικότητα και η έμφαση στην πολιτική διάσταση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης που προβάλλει διαχρονικά η Γαλλία αποτελούν απαραίτητο αντίβαρο στην αυστηρή οικονομική πειθαρχία που υπερασπίζεται η Γερμανία και την εμμονή της για την αποφυγή του «ηθικού κινδύνου» εκμετάλλευσης οποιασδήποτε μορφής ευελιξίας από «απειθήναρχα» κράτη-μέλη.»

Δημήτρης Κατσιάκας, Επικεφαλής του Παρατηρητηρίου για την Ελληνική & Ευρωπαϊκή Οικονομία, ΕΛΙΑΜΕΠ, Φιλελεύθερος, 23.05.20

«Έχει ήδη αρχίσει η συζήτηση για το πώς μπορεί να υποστηριχθεί πολιτικά η μετάβαση στην κατ' οίκον εργασία, π.χ. να δοθούν επιχορηγήσεις για την αγορά εξοπλισμού ή φορολογικές ελαφρύνσεις. Αυτές οι προτάσεις είναι εύλογες και απαραίτητες στη 'νέα κανονικότητα'. Αλλά τι γίνεται με αυτούς που εργάζονται ο ένας δίπλα στον άλλον στο λιανικό εμπόριο, στην παροχή υπηρεσιών ή σε κοινά γραφεία επί πολλές ώρες; Αυτοί οι υπάλληλοι πρώτης γραμμής δεν αξίζουν μόνο λόγια ευγνωμοσύνης. Είναι ζήτημα δικαιοσύνης αλλά και διασφάλισης της υγείας να υποστηριχθούν και με πρακτικά και οικονομικά μέσα, π.χ. προστατευτικός εξοπλισμός, τακτικοί έλεγχοι, αμειβόμενη άδεια ασθενείας, βελτιωμένα ωρομίσθια. Δεν είναι δυνατή η επιστροφή στο status quo ante ή στο 'business as usual'.»

Jens Bastian, Ειδικός Σύμβουλος, ΕΛΙΑΜΕΠ, capital.gr, 29.05.20

«Αξίζει να επισημανθεί μια λιγότερο φωτιζόμενη πτυχή της πρότασης: η ανάδειξη της ανάγκης για νέες πηγές εσόδων του προϋπολογισμού της ΕΕ, δηλαδή για νέους ίδιους πόρους, που θα προέρχονται από μια απλουστευμένη βάση ΦΠΑ ή από δικαιώματα επί μη ανακυκλώσιμων πλαστικών. Η ιδέα νέων ιδίων πόρων υπήρχε και στην προηγούμενη πρόταση της Επιτροπής, με ελάχιστες όμως πιθανότητες αποδοχής πριν από την κρίση του κορωνοϊού. Χάρη στην κρίση, φαίνεται ότι ωριμάζει η ανάγκη μίας τέτοιας δημοσιονομικής τομής.»

Αλέκος Κρητικός, Ειδικός Σύμβουλος, ΕΛΙΑΜΕΠ, tanea.gr, 29.05.20